

Křížové kameny a kamenné kříže okresu Brno-venkov a Brno-město

Společnost přátel památných kamenů
www.pamatnekameny.euweb.cz

část I.. IVANČICKO

Sestavil:
Milan Šimek
damilphoto

Na fotografiích se podíleli:
Pavla Smejkalová
Iva Šilbergerová
Pavel Chatrný

Odkazy na data a zdroje jsou vypsané u jednotlivých formulářů

I. Obecný úvod

Pojem drobných kamenných památek je poměrně široký a lze jej rozdělit podle různých hledisek. Navrhne zde členění, které přihlíží k původnímu významu a funkci, přičemž nebudeme zastírat, že jde o členění z mnoha ohledů nedokonalé. Rozdíly mezi pojmy se mohou u konkrétních případů stírat, objekt mohl plnit více různých funkcí nebo jej prostě nelze jednoduše zaškatulkovat.

Samotnou drobnou kamennou památkou přitom myslíme výrobek z kamene nebo několika kamenů sesazených dohromady, který není sám o sobě stavbou – tedy výsledek práce kameníka nebo kamenosochaře, nikoliv výtvar stavebníka, sestávající z většího množství kamenů.

Jedna z mnoha variant jak drobné kamenné památky rozdělit může být následovná:

1. **Pamětní kameny.** Zřejmě nejčastější, jak v historii, tak v současnosti. Jde o tradiční potřebu člověka zaznamenat pro budoucnost zásadní děje života jednotlivců i společnosti. Pamětní kameny byly a jsou osazovány na paměť radostných událostí i tragédií. Že jde o záležitost živou, dokládají ty stovky pomníčků a křížů kolem našich silnic a dálnic. Za pamětní kameny lze považovat vlastně všechny významové typy, včetně náhrobních kamenů nebo tzv. smírčích kamenů (vzhledem k zaměření soupisu se ovšem těmito budeme přece jen zabývat zvlášť), a to napříč historií. Jde o značnou část středověkých a raně novověkých kamenných památek a prakticky všechny takové, zřízené po roce 1800.
2. **Smírčí kameny a kříže.** Středověké a raně novověké právo, převzaté v našich zemích z právních kodexů německých měst (v Čechách se uplatnilo zejména tzv. magdeburské městské právo) umožňovalo akt, který bychom dnes nazvali mimosoudní vyrovnání. Smírčí smlouva měla jednak zastavit starou tradici krevní msty, jednak umožnit, aby se oběti zločinu (lépe řečeno pozůstalí) domohli jakéhosi odškodnění. Smlouva, sepsaná za přítomnosti ručitelů (nazývaných asi správněji „rukojmí“) stanovila jednak odškodné, jednak různé další povinnosti: poplatky vrchnosti, církvi atd. Součástí pokání pachatele mohla být i povinnost vytesat z kamene kříž nebo křížový kámen a osadit jen do místa, kde byl zločin spáchán. Na paměť budoucím generacím i jako akt smíření se s Bohem. Šlo samozřejmě jen o případy, kdy byl pachatel mordu znám, kál se ze svého činu a byl ochoten k obětem. V opačném případě zřejmě nastoupilo právo hrdelní, které už žádné mimosoudní vyrovnání nepřipouštělo... Existence smírčích smluv zaniká s počátkem 17.století de iure, de facto zřejmě místy do jisté míry přetrvává přes rozháranou dobu třicetileté války. První náznaky upouštění od kodexů městských práv přicházejí už s tzv. Koldínovými zákony ke konci 16.století, nicméně až zavedení Obnoveného zřízení zemského (1628 až 1629) a jeho ještě mnohem pozdější vymáhání éru smírčích smluv definitivně ukončilo. Skutečnost, že pojmem „smírčí kámen“ nazýváme často i objekt mnohem mladšího data, je způsobena spíše poněkud umělým rozdělením pro potřeby historiografické. V zásadě platí psané nepsané pravidlo, že za smírčí kámen je považována památka typu kamenného kříže nebo křížového kamene, postavená do roku 1800. Vše pozdější je již chápáno jako pamětní kámen. Z důvodů výše popsaných se v tomto soupise budeme raději držet již zmíněných pojmů křížový kámen a kamenný kříž, bez ohledu na dobu vzniku. Pokud půjde o smírčí kámen, bude toto zmíněno v textu ke konkrétnímu kameni.
3. **Sakrální památky.** Snad netřeba příliš popisovat. Kříže a Boží muka, sochy světců, mariánské a morové sloupy a podobně.
4. **Hraniční kameny**
5. **Stavební prvky a reliéfy.** Kamenná ostění portálů, oken a dveří, kamenné votivní nápisy, erby, ozdobné reléfy...
6. **Výrobně funkční kamenné památky.** Mlýnské kameny, smolné pece, pranýře atd.
7. **Dopravní značení, výstražné kameny.** Sem patří milníky, rozcestníky, brzdové kameny, mýtné kameny apod.

V okrese Brno-venkov a Brno je na naše poměry poměrně hojný počet dochovaných kamenných památek typu křížových kamenů (v menší míře kamenných křížů), přestože tyto počty samozřejmě nedosahují bohatosti západních Čech nebo Vysočiny. Z toho důvodu jsem si dovolil rozdělit region na menší a přehlednější části, a to podle klíče současných tzv. pověřených obcí (jejichž okrsky do jisté míry kopírují historické soudní okresy):

1. Ivančice
2. Kuřim
3. Pohořelice
4. Rosice
5. Šlapanice
6. Tišnov
7. Židlochovice

Kromě vyjmenovaných k seznamu přistupuje ještě město Brno, které je ze správního hlediska samostatným okresem.

Databáze je organizována v samostatných dokumentech (listech, formulářích) ke každému z objektů. Pro účely tohoto soupisu byly jednotlivé listy památek spojeny do jednoho souboru příslušného vždy ke konkrétní části okresu (tedy Ivančicko, Kuřimsko, Pohořelicko atd.). Je možné, že v budoucnu může být zřízena i interaktivní webová databáze; v takovém případě pak formuláře jednotlivých kamenů budou vyvolávány ze seznamu odkazů.

Na začátku každého formuláře je jednoduchá tabulka se základními informacemi (KK = křížový kámen nebo kamenný kříž, H = hraniční kámen, P = pamětní kámen s významem „novodobý“). Čísla odpovídají celostátní evidenci spravované muzeem v Aši.

II. Popisná část: Ivančicko

K obvodu pověřené obce s rozšířenou působností Ivančice náleží tyto lokality s kameny:

- Alexovice (část Ivančic)
- Biskoupky
- Hlína
- Ivančice
- Neslovice
- Nová Ves
- Oslavany
- Padochov
- Řeznovice

KK	1754	Alexovice okr: Brno-venkov	
rozměry	120/50/25		
materiál	pískovec, rokytenskýtyp		
Přístupnost /stav	přístupný	Silně poškozený, havarijní stav	
poznámka	Není kulturní památkou, přesto evidován NPÚ: katalog.č.: 1999993159		<p><small>Foto: Pavla Smejkalová © 2019</small></p>

Umístění: Kámen je na skále z permokarbonského pískovce v PP Pekárka západně od Alexovic, nad silnicí Ivančice-Řeznovice. Skála je místními obyvateli nazývána „Prdel“. Přístup je nejlepší z ulice K Pekárce a polní cestou po okraji lesa (hranice rezervace).

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Alexovice.html

Památkový katalog: <https://www.pamatkovykatalog.cz/pametni-kamen-15460536>

Evidenční list kult.památky: ---

Popis: Na okraji temene skalního masivu je osazena robustní kamenná stéla tvaru vertikálně orientovaného hranolu se zaoblenými horními hranami, nesoucí na čelní straně rytý reliéf latinského kříže, jehož patka se rozšiřuje do podoby Golgoty. Pod pravým břevnem kříže se nachází narušený rytý reliéf, údajně sekery, pod levým břevnem rytý reliéf protáhlého zakřiveného předmětu (pravděpodobně otky – škrabáku k pluhu). Na horní části vertikálního břevna je vyryt další drobný kříž. Doba vzniku je nejistá, zřejmě 16.-17.století.

Legenda praví, že se tu ze skály zřítíl povoz i s koňmi a formanem. Což ovšem příliš nekorresponduje se zobrazenými reliéfy nástrojů, pokud to nemá být odkaz na pracovní nástroje majitele povozu. V depozitáři muzea v Oslavanech se nachází plochý kámen (není evidován), údajně ze stejné lokality. Je možné, že pověst se vztahuje k němu...v tomto případě ovšem o kameni č.1754 nevíme nic. Informace o kameni v Oslavanech: příspěvek I. Šilbergerové v FB skupině *Hraniční kameny & drobné kamenné památky*:

<https://www.facebook.com/groups/714780098912194/permalink/1586284101761785/>

Kámen je v havarijním stavu (což bylo konstatováno již kolem roku 2017 při revizi památkovým úřadem). Je silně narušený zvětráním a erozí, na povrchu jsou patrné trhliny, které prostupují i do větší hloubky materiálu, část povrchových partií v plástech odpadá. Poškozený je i reliéf.

Historie publikování: ---

Obrázky: Pavla Smejkalová © 2019, 2021 (na další straně)

KK	1658	Biskoupky okr: Brno-venkov	
rozměry	130/54/16		
materiál	granit (údajně)		
Přístupnost /stav	přístupný	relativně dobrý	
poznámka	Památkově chráněn katalog.číslo: 1000148910 č. ÚSKP: 37012/7-653		

Umístění: Stojí na okraji vesnice vpravo u silnice na Hrubšice, naproti starému transformátoru, klasicistnímu kamennému kříži a výklenkové zděné kapličky.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Biskoupky.html

Památkový katalog: <https://www.pamatkovykatalog.cz/smirci-kamen-14602227>

Evidenční list památky: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=909311

Další zdroje: http://archiv.zrcadlo.info/expedice/05expedice12_04.pdf

Popis: Vysoká, subtilní obdélníková granitová deska s obrysem latinského kříže na lícové straně. Obrysová linie je šikmo sekaná, povrch plochy trámce je zaoblený, horní břevno mezi dvěma horními kvadranty mírně zapuštěno do hloubky. Kámen postrádá levý horní roh, poškození je v této oblasti i na ploše desky. Ve spodní části kamene je puklina. Jinak je hladce opracovaná z obou stran, a to v ploše reliéfu kříže (to znamená v horních dvou třetinách nadzemní výšky). Spodní třetina je sekaná hruběji a bez reliéfu.

Spodní třetina plochy kamene nese místy stopy poškození solí obsaženou ve vzlínající půdní vlhkosti.

Podle lidové tradice na tomto místě zemřel francouzský voják. Památkový katalog kámen nicméně na základě analogií řadí spíše do 17.století.

Obrázky: (na další straně)

Detail, foto © Pavel Chatrný

Celkový čelní pohled, foto © Pavla Smejkalová

KK	1290	Hlína okr: Brno-venkov		 <p>Fig. 28. Bei Hora. Illustrace A.Franze, 1893 (název Hora je tiskovým omylem, má jít o Hlína)</p>
rozměry	62/55/22	Snad 16.století		
materiál	?, možná hornina granitového typu			
Přístupnost /stav	---	---		
poznámka	POHŘEŠOVANÝ KÁMEN katalog.č. NPÚ: 1000141106 č. ÚSKP: 29715/7-707			

Umístění: Stál u okraje pole cca 15-20m od cesty z Hlíny k Dolním Kounicím, těsně za koncem obce. Dnes by šlo o okraj parcely číslo 585/4 kat.úz. Hlína.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Hlina.html

Památkový katalog NPÚ: <https://www.pamatkovykatalog.cz/pametni-kamen-14730536>

Evidenční list NPÚ (původní): https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=906309

Popis: Plochá zaoblená deska s odlomenou pravou stranou. Byl na ní reliéf latinského kříže s břevny zakončenými jetelovými listy, vytvořený obrysovými rýhami. V horním levém kvadrantu jsou dvě vyryté litery, které jsou v současnosti interpretovány jako první půlka letopočtu „15--“, určující stáří kamene alespoň přibližně na 16.století. V původním evidenčním listu NPÚ je ovšem interpretace jiná: iniciály „I.J.“ (vzhledem k absenci písmena „J“ na většině nápisů z 15.-19.století, kde je nahrazováno dle situace písmenem „G“ nebo „I“ by se nápis dal číst maximálně ve tvaru „1.I.“, což nedává moc smysl; existence krátké příčné čáry, která obě litery uprostřed výšky kříží není vyloženě rozhodující, může se vztahovat stejně k číslici nebo k písmenu „I“ v určitém vývojovém stadiu novogotického písma. Verze letopočtu je tedy asi pravděpodobnější).

Kámen stál na okraji pole nejméně do roku 1965. Dne 9.června 1965 byl popsán a zaevidován pracovníci NPÚ in situ. Někdy po tomto datu byl ovšem za pomoci traktoru pracovníky místního JZD vytržen a pohozen do příkopu u silnice. Odtud neznámo kdy zmizel. Lze soudit, že byl zcizen a použit jako stavební kámen, možnost jeho zaorání se vzhledem k pozici v příkopu jeví jako méně pravděpodobná – ne ovšem zcela vyloučená.

V místních legendách byl kámen dáván do souvislosti s morovou ranou.

Poznámka: V Evidenci křížových kamenů a kamenných křížů, spravované muzeem v Aši, byl na katastru Hlíny evidován ještě další pohřešovaný kámen, a to pod evid. číslem 1878. V tomto případě šlo o duplicitu, na www.krizovekameny.euweb.cz již tento kámen evidován není a v roce 2021 aktualizovaném soupise je duplicita přímo zmíněna: http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Ev_As1.html.

Historie publikování: O kameni píše A.Franz roku 1893, zaznamenává jej pod evidenčním číslem 28. Citace: „An der Bezirkstrasse von Hora nach Kanitz in der Nahe von Hora mitten in einem Felde, 16 Schritte von der Strasse entfernt. Ist and der Rückseite bereits so sehr beschädigt dass sein Bestand nicht mehr von langen Dauer sein dürfte“

Poznámka: navzdory názoru A.Franze by sám kámen fyzicky zřejmě vydržel, nebýt kolektivizace zemědělství ve druhé půlce 20.století.

Dochovaly se černobílé fotografie neznámého autora, které jsou v současnosti ve vlastnictví archivu muzea v Aši. Jeden z nich byl použit pro grafickou úpravu za účelem zvýraznění a obtažení linií reliéfu.

Obrázky:

Dobová fotografie, archiv muzea v Aši

Srovnávací zdroj k vývojovým stadiím novogotického písma v 15.-19.století:

http://genealogie.nka.cz/?page_id=191

KK	1936	Ivančice okr: Brno-venkov	
rozměry	97/62/25		
materiál	Pískovec až slepenec		
Přístupnost /stav	soukromá zahrada	dobrý, odlomený roh paty	
poznámka			Foto: © Jana Holmes

Umístění: Ulice Malovanská, zahrada soukromého domu č.p. 2. Bez povolení majitele nepřístupný.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Ivancice.html

Památkový katalog: ---

Popis: Masivní pískovcová (hrubozrnný pískovec, spíše slepenec) deska se zaoblenou horní stranou. V kameni je na lící straně obrysová rytina latinského kříže s rozšířenou patou. Pod levým břevnem reliéf nástroje, zřejmě škrabky na pluh (otka). Rytina pod pravým břevnem je obvykle interpretována jako dýka, nicméně vzhledem ke schematicnosti reliéfu může jít jednoduše i o menší kříž. Na bocích kamene jsou pak rytiny křížů naprosto stejného provedení jako inkriminovaná „dýka“. Spodní část lící plochy protíná šikmá vyrytá linie nejasného určení – je možné, že původně stál napříč v šikmém svahu a linie kopíruje povrch země nebo došlo k poškození při manipulaci – při přesunu byl údajně přelomen a následně opravován.

O historii kamene se neví nic. Byl objeven roku 1989 v říčních nánosech řeky Jihlavy, během bagrování při úpravě toku. V současné době je umístěn v zahradě soukromého stavení na ulici Malovanské (č.p.2).

Obrázky: foto © Jana Holmes

KK	2439	Ivančice okr: Brno-venkov	
rozměry	78/44/18		
materiál	?		
Přístupnost /stav	soukromá zahrada	dobrý, odlomený roh paty	
poznámka	Dosud evidován v Letovicích, okres Blansko. V rámci revize okresních soupisů bude zahrnut i do soupisu okresu Třebíč (Pavel Valenta), odkud kámen původně pochází. Památková ochrana: ---		Foto © Iva Šilbergerová, 2021

Umístění:

Evidence (Aš): <http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Blansko/Letovice.html> (prozatím)

Památkový katalog: ---

Popis: Kamenná deska s odlomeným levým spodním rohem. Na lícní straně je pozitivní reliéf latinského kříže postaveného na třech oblých kopcích. Pod levým břevnem jsou dva zkřížené (svatopetrské?) klíče, pod pravým pak nůž obrácený ostrím vzhůru. Podél okrajů kamene býval reliéf rámu, dnes zčásti odlámaný.

Kámen původně pochází z třebíčské čtvrti Polánka. Není zcela jasné jakými cestami se dostal do depozitu na zámku v Letovicích na Blanensku. Na podzim roku 2021 byl nicméně od majitele zámku odkoupen a umístěn do zahrady domku v Ivančicích u Brna (okres BO), a to v rámci preventivní záchrany před možným odprodejem do zahraničí (sdělení Iva Šilbergerová).

Historie publikování: ---

Obrázky:

vpravo: Iva Šilbergerová © 2021 (Ivančice)

dole: archiv muzea v Aši, foto S.Olbricht (umístění: Letovice)

KK	1293	Neslovice okr: Brno-venkov		
rozměry	90/60/23			
materiál	pískovec			
Přístupnost /stav	---	---		
poznámka	POHŘEŠOVANÝ KÁMEN			

Fotografie z archivu Evidence KK muzea v Aši, sign autora JB, 2004

Umístění: Stál vlevo u silnice od Neslovic k Ivančicím, asi 500m před návrším se Starohorskou kaplí. Pohřešovaný od roku 2009.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Neslovice.html

Památkový katalog NPÚ: ---

Popis: Obdélníková kamenná deska nahoře v rozích mírně poškozená, s vyrytým obrysem latinského kříže. Za tímto křížem, převážně v pravém dolním kvadrantu, byla rytina loukoťového kola se zalomenou postavou, pravděpodobně zobrazení popravu „lámáním v kole“. Podle legendy tu zhrzený milenec zabil novomanžele při jejich návratu ze svatebního obřadu. Další z legend námět rozvíjí do větší epické šíře: podél staré kupecké cesty od Ivančic k Brnu se v hlubokých lesích na úpatí Bobravské vrchoviny u Neslovic usídlili v místě zvaném Réhlich (z německého „Raubhöhle – loupežnická jeskyně“) loupežníci, kteří přepadávali kupecké vozy. Údajně měli přepadnout i zmíněné svatebčany, vracující se z kostela v Ivančicích zpátky do Neslovic. Novomanžele zamordovali, ostatní přítomné okradli. Po tomto zločinu však byli pochytní a popraveni v místě dodnes zvaném Šibenice. Výše zmíněný zhrzený nápadník byl prý přímo členem bandy, případně ji na svatebčany sám poštvál. Lidé pak na věčnou paměť v místě zločinu postavili kámen. Zřejmě měl sloužit i jako odstrašující příklad. Údajně se blízkému potoku dodnes místně říká Martálka (opět z německého výrazu Mordental, údolí vražd – snad je myšlen potok oficiálně nazývaný mírumilovným názvem Mřenkový...). Kámen byl roku 2009 odcizen.

Historie publikování: Alois Franz (1893, 1894) pod evid. číslem 29: Bei Eibenschutz – Am steilen Gartenrand der Strasse Eibeschutz nach Nesslowitz angelehnt, 122m vom Kilometerstein 7´4.

Obrázky: na další stránce, autor Iva Šilbergerová © 2009

KK	1779	Nová Ves (u Oslavan) okr: Brno-venkov	
Rozměry Rok	82/41/10	1633	
materiál	?		
Přístupnost /stav	nepřístupný	dobrý	
poznámka			

Foto: archiv muzea v Aši

Umístění: V provozních prostorách obytného domu č.p. 62, volně nepřístupný.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Nova_Ves.html

Památkový katalog: ---

Popis: Poměrně tenká, vysoká deska s vyrytým reliéfem latinského kříže s rozšířenou patou a jetelovým zakončením ráhen. Nápis o sedmi řádcích obsahuje špatně čitelný text v majuskulních kapitálkách, jehož znění oproti verzi v *Evidenci KK (Aš)* poněkud rozšiřuji:

//1633/ LETHA PANE (.) / (.)VDA DCERA NE/BO(....)(.....) / ZUS(...)WATI(..) / VTOPILA SE
TEN/ PATEK PO SVA/ TYM WAWRINCV//

Poznámka: kromě slova „svatým“ je písmenem V myšleno „u“. Chybějící nebo korektně nečitelná písmena jsou vyznačena tečkami v závorkách. Rozdělení slov reliéfem kříže nevyznačují.

Váže se k němu legenda o utonutí dívky („chudé dcery“) ve studni.

Historie publikování: ---

Obrázky: Fotografie z archivu muzea v Aši

KK	1661	Oslavany okr: Brno-venkov	
rozměry	100/45/32		
materiál	slepenec		
Přístupnost /stav	přístupný	relativně dobrý, náchylný k erozi	
poznámka			

damilphoto © 2021

Umístění: Severně od turistické stezky z Oslavan k Čučicím, nedaleko před rozcestníkem zvaným V Kocourech. Kámen je pouze cca 30m od cesty, v nepřehledném terénu souběžných erozních rýh zarostlých mlázím však není jeho hledání úplně jednoduché.

Evidence (Aš): <http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Blansko/Oslavany.html>

Památkový katalog: ---

Jiné zdroje: www.geocaching.com/geocache/GC5TJAX_smirci-kriz-v-kocourech

Popis: Mohutně působící hranolovitý blok z konglomerátu (slepence) s výrazným podílem velkých valounů (až do cca 5cm velikosti), se zkosenou, na jedné straně zřejmě otlučenou horní částí a výrazně pozitivními reliéfy latinského kříže na základně z obou stran kamene. Jedna z ploch je v horní části mírně konkávní, což linii reliéfu poněkud ohýbá. Kříž je vytvořen odebráním okolního materiálu z roviny plochy v horní polovině kamene, spodní půlka je prázdná V mase kamene je výrazná diskontinuita zřejmě tektonického původu, souběžná s hlavními plochami hranolu (viditelná při pohledu shora) . Zjevně jde o puklinu, podél níž se kámen bude při zatékání vody erozně drolit a rozpadat na dvě desky.

Informací o kameni není příliš. Byl dlouho zapomenut a nalezen relativně nedávno. Zasypaný kámen v lese objevil Mojmír Kračmar z Oslavan, informoval skautského vedoucího Antonína Šaláta, a ten následně zorganizoval vyzvednutí kamene a jeho znovuosazení na místě.

Místní legenda spojuje kámen s hrobem francouzského vojáka, který zde údajně měl roku 1805 (po bitvě u Slavkova) zbloudit z cesty a zahynout. Pověst je problematická už proto, že je téměř identická s příběhem tradovaným o křížovém kameni v nedalekých Biskoupkách. Liší se jen udávaným letopočtem. Možná jde o záměnu, možná jsou falešné legendy obě. Otázka zůstává otevřená.

Historie publikování: ---

Obrázky: damilphoto © 2021 (na další straně)

Jižně exponovaná strana.

Foto od východu

Pohled shora ukazuje výraznou puklinu

Struktura horniny

KK	1755	Oslavany okr: Brno-venkov		
rozměry	73/68/19			
materiál	pískovec až jílovitá břidlice			
Přístupnost /stav	přístupný	relativně dobrý, vrstevnaté odlupování povrchu		
poznámka				damilphoto © 2021

Umístění: Vpravo u lesní silnice navazující na ulici V Gruntech, cca 750m za ní. Značka pro pomník na turistických mapách je umístěna špatně, kámen je ve skutečnosti ještě o 100-120m dál.

Evidence (Aš): <http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Blansko/Oslavany.html>

Památkový katalog: ---

Popis: Na přední straně ploché pískovcové desky je česky psaný, původně osmiřádkový nápis tesaný minuskulní antikvou, z druhé strany je pozitivní reliéf latinského (chybně je uváděn templářský kříž – konce vodorovného trámce jsou nepravidelně seseknuté) kříže na v patě se rozšiřujícím stvolu. Konce břevnen nedosahují až k okraji kamene, který je lemován pozitivním rámem.

Kámen je v horní části ulomený, na bocích otlučený a výrazně poškozený odlupováním přípovrchové vrstvy plochy. Poškození je způsobeno pravděpodobně vzlínáním půdní vlhkosti a jejím zamrznáním v chladném období, částečně snad i vlivem humózních kyselin obsažených ve vodě. Sklon k této formě eroze je dán vlastností horniny.

Co se textu na čelní ploše týče, není shoda v rekonstrukci tragické události, nejspíše z důvodu chybějícího textu v odlomené části. Neúplné bývají rovněž přepisy zachovalé části. Pokusil jsem se o maximum možného, včetně oprav některých chyb, k velkému posunu to však nevedlo.

// (.....)/ (.)ZEM RANO (.....)/ WYBIRAT PTAKU SSIM(ON)/ (SY)N BASIN
ZASTRZIEHLI(L)/ SAM ZRUTZNITZE NEWI ZIAD/ NY JAK PAN BUCH RATZ DU/ S(S)Y
GE(HO) MILOSTIW BYTI/ 1765//

Otázky vyvolává chybějící část textu (nebo ta, kterou nelze korektně jednoznačně interpretovat – jde o začátek prvního řádku), takže se připouští několik možností. V každém případě se Šimon, syn Barbory (Baška, Baša je staré zdrobnělé jméno Barbory nebo Barbary) zřejmě nešťastnou náhodou fatálně postřelil když byl „WYBIRAT PTAKU“ – což si možná v dnešní době chybně vysvětlujeme jako „vybírat ptačí hnízda“. Možná byl spíše cíhat na ptáky za účelem odstřelu a možná si přitom i vylezl na strom. To se asi už nedozvíme.

Historie publikování: ---

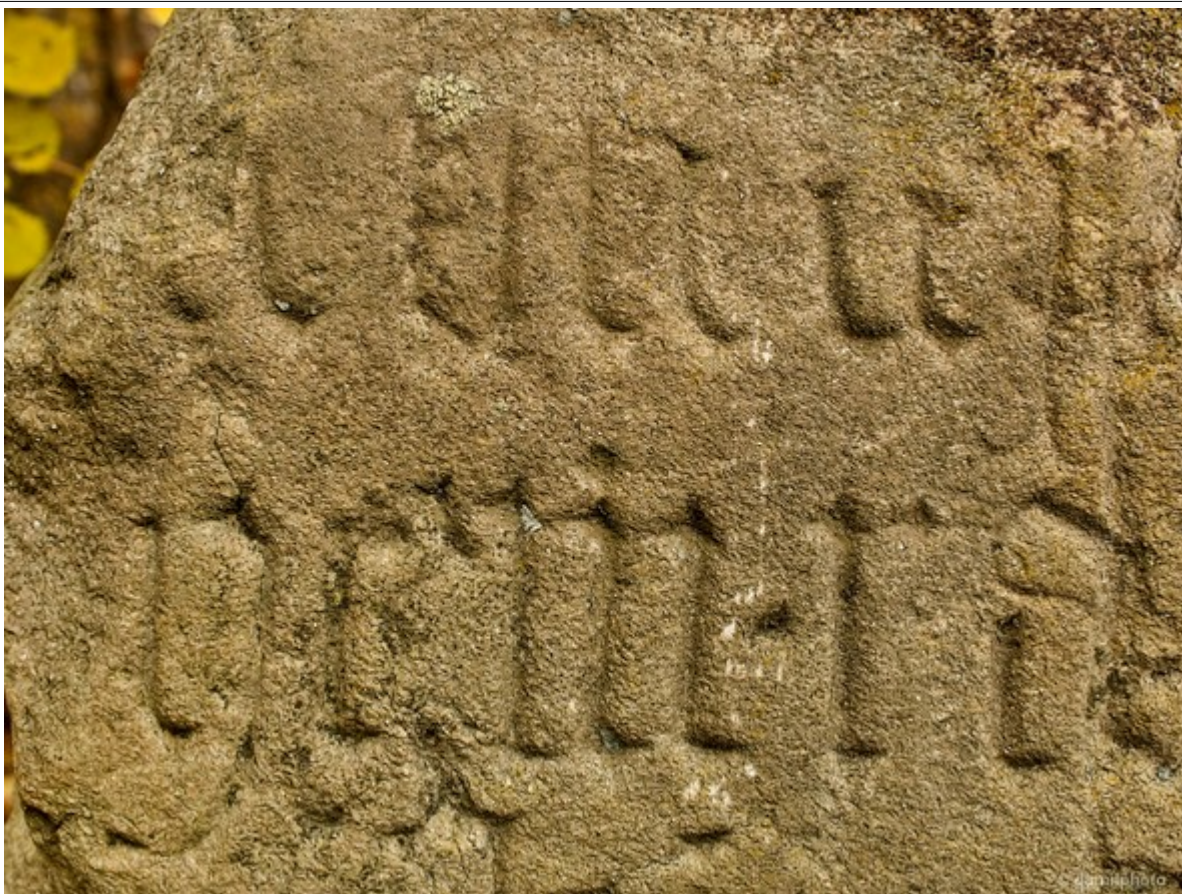
Obrázky: damilphoto © 2021 (na další straně)

Přední plocha

Šikmo zezadu

Detail textu

Detail poškození – odlupování vrstev vlivem vztlínání půdní vlhkosti

P	1778	Oslavany okr: Brno-venkov	
rozměry	91/61/10		
materiál	pískovec		
Přístupnost /stav	přístupný	dobrý	
poznámka	V Evidenci křížových kamenů a kamenných křížů (Aš) byla duplicita s kamenem 5073. Jde o týž. Duplicita odstraněna, některé zdroje ji však mohly přebrat.		

Umístění: Kámen je zazděn ve fasádě domu č.p. 9 na ulici Hlavní (v Evidenci KK mylně uvedeno č.p.8). V přízemí domu sídlí sklenářská firma.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Oslavany.html

Památkový katalog: ---

Popis: Obdélníková pískovcová deska s vysekaným rovnoramenným křížkem a osmiřádkovým českým nápisem tesaným majuskulními kapitálkami. Zajímavostí textu je použití zrcadlově obrácených písmen (N, D) a především ligatury (slitky) – ve slovech „SLOWANTINEC“, „ZOSLOWAN“ a „ODGEDNOHO“. Jde o ligatury písmen „WAN“, „INE“ a zrcadlově obrácených „DN“. Ve spodní části je pozitivní reliéf (snad cechovního) erbu zkřížených vinařských nožů s hroznem.

Přepis textu:

//LETA 1621 TVTO GE/ ST ZABIT SLOWANTINEC/ MVZ ABVSTIN SSLECH/ TA
ZOSLOWAN OD GEDN/ OHO POLAKA SSAWLI ST/ IAT GEHOZTO DVSSI PAN/ BVH
RACZ MIOSTI/ BEGTI AMEN//

Poznámka: slůvko „slowantinec“ bych v tomto případě asi nepovažoval za označení národnosti, ale za označení „oslavanského měšťana“, „oslavaňáka“. Jde ovšem o soukromý názor.

Obrázky: (na další straně)

damilphoto © 2021

damilphoto © 2021

KK	1294	Padochov okr: Brno-venkov		 <p>Fig. 31 Padochau.</p> <p><i>Illustrace: A Franz, 1893</i></p>
rozměry	91/53/21			
materiál	?			
Přístupnost /stav	---	---		
poznámka	POHŘEŠOVANÝ KÁMEN			

Umístění: Stával na pokraji vzrostlého lesa na začátku obce. Později byl přenesen do zahrady sídla důlního správce. V současnosti je pohřešován.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Padochov.html#2

Památkový katalog NPÚ: ---

Popis: Trochu netypická plochá stéla na rozhraní mezi křížovým kamenem a kamenným křížem. Z plochy vystupoval pozitivní reliéf latinského kříže na rozšiřující se patě, jehož vodorovné břevno zároveň tvořilo horní hranu stély. Z ní pak vzhůru vyčníval už samostatně pouze horní díl svíslého trámce. Plocha kříže byla pokryta nápisem (dle A. Franze, 1893):

"ANO DOMINI 1596 13 TOK GVHNI STEFANVS BOKA IST DRSVSEN DVRCH KBIS..."

Během převozu z původního stanoviště k domu naddůlního byla zkoumána půda okolo kamene. Nebyly však nalezeny žádné lidské pozůstatky. K přemístění údajně došlo z důvodu poškozování kamene místními dětmi.

Historie publikování: A. Franz roku 1893 (pod evid. číslem 31): „Padochau. Stand früher am Eingange des Ortes, an dessen Stelle einst Hochwald war. Jetzt liegt er im Garten des Bergverwalters. Bei dessen Transferirung wurden keine menschlichen Ueberreste vorgefunden. Er wurde übertragen, um ihn vor Beschädigung durch die Dorfjungen zu bewahren.“

Obrázky: ---

P	6155	Padochov okr: Brno-venkov	
rozměry	100/40/18		
materiál	pískovec		
Přístupnost /stav	v interiéru	dobrý	
poznámka	.		

Umístění: V lese severně od vsi, na zelené turistické značce.

Evidence (AŠ): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Padochov.html#2

Památkový katalog: www.pamatkovykatalog.cz/pametni-kamen-14858378

Evidenční list NPÚ: www.iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=908163

Popis: Hranolovitá stéla tvarovaná nahoře do prolomené stříšky, s opracovanější lícovou stranou. V horní části je zapuštěný reliéf latinského kříže s mírně tlapatým zakončením břevien. Pod ním je minuskulní nápis mírně ledabylou antikvou. Kámen stojí na místě smrti Marie Suré, kterou zabil dne 24.3.1019 její vlastní syn.

*//Zastav svoje kroky poutníče/
a uvažuj/
Pečlivou matku ve hrob/
sklátila zde/
vražedná ruka synova/
24.března 1019/
synu proč jsi to učinil/
mě života zbavil?/
Pečlivou jsem matkou byla/
v lásce tebe vychovala//*

Historie publikování: ---

Obrázky:

P	2520	Řeznovice okr: Brno-venkov		 <p><i>Ilustrační foto, zdroj: www.smircikrize.euweb.cz</i></p>
rozměry	56/50/21			
materiál				
Přístupnost /stav	v interiéru	dobrý		
poznámka	.			

Umístění: Je umístěn v interiéru kostela sv. Petra a Pavla, vedle dveří do sakristie.

Evidence (Aš): http://www.smircikrize.euweb.cz/CR/Brno_venkov/Reznovice.html

Památkový katalog: ---

Popis: Netypický kámen přibližně čtvercového tvaru s hluboce vytesaným reliéfem templářského kříže. Může pocházet například z ostění nějakého portálu. Informace podrobnějšího charakteru nejsou k dispozici. V každém případě jde o odbornou kamenickou práci.

Historie publikování: ---

Obrázky: ---